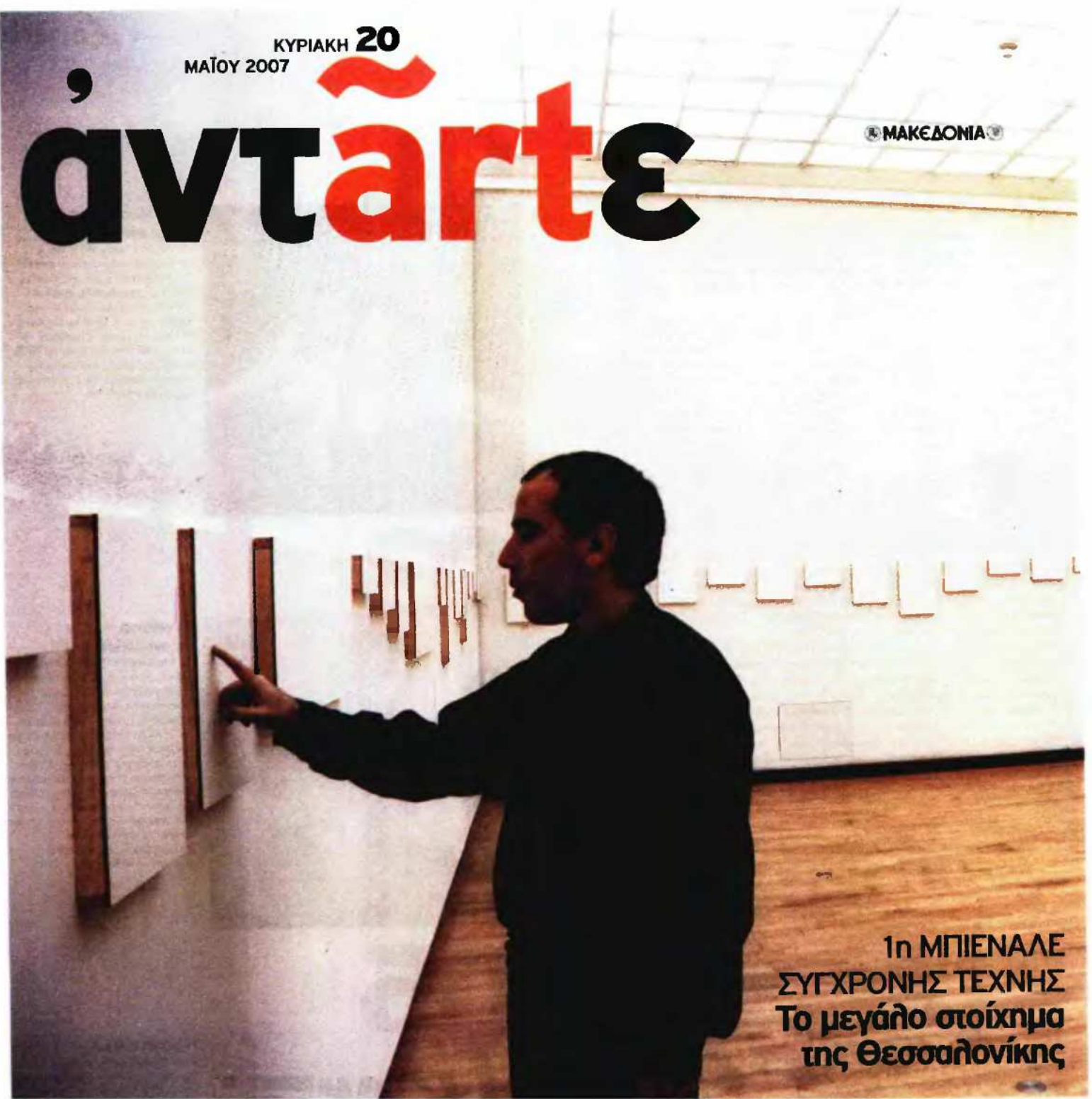

ΚΥΡΙΑΚΗ 20
ΜΑΪΟΥ 2007

άντ'artε

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

1η ΜΠΙΕΝΑΛΕ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
Το μεγάλο στοίχημα
της Θεσσαλονίκης

"ενημέρωση"
www.apo.gr

ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΤΥΠΟΥ * ΑΠΟΚΟΜΜΑΤΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ
ΒΑΚΧΟΥ 30 Τ.Κ 54629 ΤΗΛ: 2310 539371,538633 e-mail: info@apo.gr

Εορταστικό χαρακτήρα θα έχει η επίσημη έναρξη των εκδηλώσεων της 1ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης αύριο το βράδυ στην πρώτη προβλίτα του λιμανιού, όπου -παρουσία του υπουργού Πολιτισμού Γιώργου Βουλγαράκη- θα γίνουν τα εγκαίνια της έκθεσης "Ετεροτροπίες" και θα ακολουθήσουν συναυλία και υπαίθριες προβολές. Συνολικά 160 καλλιτέχνες από 37 χώρες καθώς και 25 φορείς της πόλης εμπλέκονται σ' αυτή τη μεγάλη πολιτιστική διοργάνωση του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης (ΚΜΣΤ), της οποίας οι 27 εκθέσεις και άλλες δράσεις θα απλωθούν σε 26 διαφορετικούς χώρους και θα διαρκέσουν μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου. Η διευθύντρια του ΚΜΣΤ Μαρία Τσαντσάνογλου μιλά στο "ανταρτε" και αναλύει τις λεπτομέρειες και τις στοχεύσεις της Μπιενάλε.

Συνέντευξη **Ελένη Ανδρικοπούλου**

1η Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σε ένα κείμενό του με τον τίτλο "Άλλοι χώροι - Ετεροτροπίες" (1967) ο Μισέλ Φουκό ορίζει τις ετεροτροπίες ως πραγματικούς χώρους, σε αντίθεση με τις ουτοπίες, οι οποίες αποτελούν θέσεις κωδικοί πραγματικό τόπο, τελειοποιημένες εκδοχές της ίδιας της κοινωνίας ή αντιστροφή υπαρκτών τόπων. Οι ετεροτροπίες είναι χώροι μέσα στις διάφορες κοινωνίες με σαφείς και καθορισμένες λειτουργίες, κανόνες πρόσβασης και διέλευσης. Ως παραδείγματα τέτοιων χώρων ο συγγραφέας αναφέρει τα κοιμητήρια, τα ψυχιατρεία, τις φυλακές, τους οίκους ευγηρίας, τους κήπους, τα μουσεία, τις βιβλιοθήκες, τα αρχαία καθώς και τα πανηγύρια, τα χαμόγ, τους κινηματογράφους, τους οίκους ανοχής, τις σπασίκες και το πλίοιο, το οποίο -σύμφωνα με την άποψή του- κατέχουν την και' εξοχική θέση της ετεροτροπίας. Οι ετεροτροπίες συνδέονται επίσης με περιήλους ορους και με την έννοια του χρόνου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως στα μουσεία και τις βιβλιοθήκες, ο χρόνος συσσωρεύεται ατέρμονα, ενώ στα πανηγύρια ο χρόνος εμφανίζεται με τη μορφή της περιοδικότητας...

Παραλλαγές και επισπνάσεις

Εκτός από την έκθεση "Ετερο-

τροπίες", που επιμελήθηκε η Κοκκιν Νταβίνι και η οποία -εκτός από τις Αποθήκες Γ και Β1 του ΟΛΘ- φιλοξενείται επίσης στο Γενί Τζαμί και τη Μονή Λαζοριστών, το κεντρικό πρόγραμμα της Μπιενάλε περιλαμβάνει άλλες δύο εκθέσεις. Πρόκειται για την έκθεση "Ετεροτροπίες: η κοινωνία πρέπει να αμυνθεί" (Τετλόγηλο Ίδρυμα Τεχνών και Γαλλικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης) με επιμελήτη τον Γιαν Έρικ Λούντστρομ και την έκθεση "Ετεροτροπίες: ηριπές άλλων τόπων" (Μονή Λαζοριστών, Αποθήκη Γ και Παζάρ Χαμόγ) με επιμελήτρια τη διευθύντρια του ΚΜΣΤ Μαρία Τσαντσάνογλου, των οποίων τα εγκαίνια θα γίνουν την ερ-

χόμενη Τρίτη και Πέμπτη αντίστοιχως. Την Τετάρτη 23 Μαΐου στην Αποθήκη Γ, καλλιτέχνες, επιμελητές και ιστορικοί της τέχνης καθώς και διοργανωτές άλλων Μπιενάλε θα πάρουν μέρος σε ένα συνέδριο με θέμα "Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης: εξελίσσοντας τη δυναμική" και στόχο τη διερεύνηση της λειτουργίας του θεσμού αυτού καθώς και του ρόλου τόσο των "μικρών" και "μεγάλων" Μπιενάλε όσο και των Μπιενάλε του κέντρου σε αντιπαράθεση με αυτές της περιφέρειας, όπως σποτυπώνονται στον διεθνή εικαστικό χάρτη. "Στα εγκαίνια επιδιώξαμε να

έχουμε και τους καλλιτέχνες που συμμετέχουν στις εκθέσεις", λέει η Μαρία Τσαντσάνογλου, "κάτι που δεν γίνεται συνήθως όταν ο αριθμός τους είναι τόσο μεγάλος, γιατί απαιτείται και ένας ανάλογα μεγάλος προϋπολογισμός. Εμείς όμως το επιδιώξαμε ακριβώς για να υπάρξει ένας διάλογος και μια άμεση εποχή του κοινού με τους καλλιτέχνες καθώς και των Ελλήνων καλλιτεχνών με τους ξένους συναδέλφους τους. Αυτό είναι κάτι που θα προσπαθήσουμε να κροτήσουμε 'ζωντανό' καθ' όλη τη διάρκεια της Μπιενάλε. Βέβαια τέσσερις μήνες είναι ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, μεσολαβαί και το κα-

λοκίρι που είναι μια 'δύσκολη' περίοδος γιατί η Θεσσαλονίκη δεν είναι ένας άμεσος τουριστικός προορισμός, παρ' όλα αυτά πιστεύω ότι η Μπιενάλε θα λειτουργήσει και ως πόλος προσέλκυσης τουριστών στη Θεσσαλονίκη. Έχουμε ήδη φροντίσει για κατακρήσεις σε μεγάλο ευρωπαϊκό και αμερικανικό περιοδικό εξειδικευμένο στη σύγχρονη τέχνη και έχουμε εξοφλήσει δύο παρουσιάσεις του τηλεοπτικού σποτι που ετοιμάσαμε στο Euronews. Επίσης σχεδιάζουμε προσλήψεις τόσο δημοσιογράφων που ειδικεύονται σε θέματα τέχνης όσο και ιστορικών τέχνης και επιμελητών εκθέσεων, όχι μόνο στα εγκαίνια

αλλά και σε όλη τη διάρκεια της Μπιενάλε, ώστε να έχουμε όσο το δυνατόν μεγαλύτερη προβολή".

Ο ρόλος των Μπιενάλε

"Οι Μπιενάλε αυξάνονται διαρκώς", μας υπενθυμίζει η κ. Τσατσαναγόη. "Υπάρχει μια πολύ γρήγορη αύξηση του αριθμού τους τα τελευταία χρόνια και στην Ευρώπη και στον υπόλοιπο κόσμο. Αυτό είναι κάτι που θεωρούμε θετικό, παρόλο που είναι πάρα πολλές οι Μπιενάλε που δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Υπάρχουν κάποιες που απλώς αποτελούνται από μια μόνο έκθεση ή άλλες που ανακυκλώνουν διαρκώς τους ίδιους καλλιτέχνες, χωρίς να υπάρχει ένας προβληματισμός πίσω από αυτό. Πορακοθυθώντας όλες αυτές τις Μπιενάλε μπορούμε να δούμε ότι, για παράδειγμα, η Μπιενάλε του Σάο Πάολο είναι πάρα πολύ καλή γιατί είναι μια διοργάνωση που όχι μόνο ξέρει να ανανεώνεται, αλλά και να διατηρεί μια ταυτότητα, ενώ από την άλλη μεριά η Μπιενάλε της Βενετίας, που είναι και η πιο παλιά, έχει καταλήξει τελικά να είναι και η πιο 'δυσκίνητη'... Γι' αυτό επιλέξαμε ως θέμα συζήτησης κατά τη διάρκεια των εγκαινίων την εξέλιξη της δυναμικής των Μπιενάλε, γιατί μέσα απ' αυτές δίνεται πρωταγωνιστικός ρόλος στη σύγχρονη τέχνη".

"Αυτό είναι κάτι ιδιαίτερα σημαντικό για την Ελλάδα, όπου, σε αντίθεση με πολλές άλλες χώρες, μόλις τώρα τελευταία δίνουμε έμφαση στον σύγχρονο πολιτισμό. Μέχρι σχετικά πρόσφατα η προσοχή μας ήταν στραμμένη είτε στον αρχαίο ελληνικό είτε στον βυζαντινό πολιτισμό - ο σύγχρονος πολιτισμός δεν ήταν μέσα στις προτεραιότητές μας. Από την όψη αυτή, είναι κάτι πολύ θετικό η θεσμοθέτηση μιας Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης και στην Ελλάδα, είναι κάτι που θα ενισχύσει την εικαστική μας παιδεία. Ο κόσμος θα δει ξαφνικά πάρα πολλές εικόνες και θα πρέπει να συνηθίσει -με τον καιρό- να τις βλέπει διαφορετικά, να μάθει ότι οι εικόνες αυτές είναι τέχνη, παρόλο που δεν τις προσεγγίζει κανείς με τον ίδιο τρόπο που προσεγγίζει, για παράδειγμα, τον Ρούμπενς ή τον Λύτρα ή ακόμη και τον Μόρολη, που ανήκει σε μια λίγο παλαιότερη γενιά. Σήμερα, που οι εικόνες μάς 'βουρβουρίζουν', αυτό που πρέπει να δείξουμε εμείς είναι ότι οι εικόνες έχουν τη δυνατότητα να εκπαιδεύουν και να καλλιεργούν τα βλέμματα καθώς και να προβληματίζουν τον θεατή. Και πρέπει να πω ότι η επιλογή των Β2 καλλιτεχνών του κεντρικού προγράμματος της Μπιενάλε είναι πάρα πολύ καλή. Η πληθυσμιακή τους προέλευση από χώρες που δεν έχουν εικόνη πρόσβαση στον ηγεμόνα δυτικό κόσμο γιατί αντιμετωπίζουν θεσμικές, οικονομικές και πολλές φορές πολιτικές δυσκολίες. Εξαιτίας της κατάστασης αυτής ανα-

πτύσσονται κοινωνικούς και πολιτικούς προβληματισμούς καθώς και έναν προβληματισμό σχετικά με την ταυτότητα της περιοχής τους, και όλα αυτά τα διατυπώνουν σε μια κοινή γλώσσα που είναι η γλώσσα της σύγχρονης τέχνης. Θα έχει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον να δούμε εάν υπάρχει

ή πώς αναπτύσσεται ένας διάλογος ανάμεσα στους καλλιτέχνες αυτούς και τους συναδέλφους τους από την Ελλάδα και την Ευρώπη, ακόμη και αν αυτή η κοινή γλώσσα των καλλιτεχνών οδηγεί σε συνειρήμους για τη σχέση της σύγχρονης τέχνης με την παγκοσμιοποίηση...".

Η Μπιενάλε της Θεσσαλονίκης

Λογβόνοντας υπόψη μας όσα τα παραπάνω, μπορούμε να πούμε ότι η Μπιενάλε της Θεσσαλονίκης έχει ήδη το δικό της στίγμα, καθώς πρόθεση των διοργανωτών της δεν ήταν η θεσμοθέτηση μιας ακόμη ευρωπαϊκής Μπιενάλε, αλ-

λά μιας Μπιενάλε που θα ενισχυθεί στις μεγάλες διοργανώσεις που γίνονται α' ολοκληρω τον κόσμο. "Μας απασχόλησε επίσης και το ζήτημα της βιωσιμότητας της Μπιενάλε της Θεσσαλονίκης", λέει η Μαρία Τσατσαναγόη, "και καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι για να είναι βιώσιμη θα πρέπει να

έχει εξορκίσει τη δική της ταυτότητα ώστε να ξεχωρίζει από τις άλλες Μπιενάλε, καθώς και να έχει να προσφέρει κάτι και να μην εξαρτηθεί μόνο στον εντυπωσιασμό ή την πρόκληση. Μελέτησαμε λοιπόν την ιστορία της πόλης - γιατί ως γνωστόν οι Μπιενάλε είναι διοργανώσεις πόλεων και γι' αυτό λέμε, για παράδειγμα, η Μπιενάλε της Βενετίας, της Κωνσταντινούπολης, του Σάο Πάολο κλπ. Μελέτησαμε λοιπόν το πλούσιο υποβαθρό της Θεσσαλονίκης στα εικαστικά και στη λογοτεχνία και λάβαμε υπόψη μας το γεγονός ότι υπήρχε μεγάλο λιμάνι, περασμο πολλών λαών και σημείο συνάντησης πολλών πολιτισμών. Είχαμε ακόμη και τις αντιφάσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στα υπολείμματα του κομποπολίτικου παρελθόντος της και στην εσωστρεφεία και τον αυτισμισμό που ποριστήραμε σήμερα. Καταλήξαμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι πρέπει να δούμε την πόλη ως ένα 'βήμα' για τους καλλιτέχνες που προέρχονται από χώρες με δύσκολη πρόσβαση στο ευρωπαϊκό και γενικότερα στο παγκόσμιο κοινό και να δώσουμε επίσης τη δυνατότητα στους ιστορικούς και κριτικούς της τέχνης να δουν συγκεκριμένες καινούριες προτάσεις που αλλιώς θα ήταν πολύ δύσκολο να δουν, γιατί θα έπρεπε να ταξιδεύουν σε πολλά και μακρινά μέρη. Σε κομμάτια περπτωση δεν θέλαμε να ανακυκλώσουμε μια κοινοτοπή εκδήλωση, να παρουσιάσουμε δηλαδή κάποιους καλλιτέχνες που είναι 'μεγάλο ονόματα', που είναι γνωστοί και που θα ήταν εύκολο να απευθυνθούμε στην γκαλερί που τους εκπροσωπεί και έτσι να στήσουμε μια 'Αγορητή' εκδήλωση".

"Νομίζω ότι η διοργάνωση που πραγματοποιούμε ταυριάζει περισσότερο στη Θεσσαλονίκη, που ήταν πάντοτε ένα 'πέρασμα', και προτείνουμε το πέρασμα αυτό να χρησιμοποιηθεί για τη διεύθυνση σύγχρονων εικαστικών δημιουργιών από ολοκληρω τον κόσμο. Επίσης, καθώς η Μπιενάλε είναι μια διεθνής διοργάνωση, δεν θέλαμε να συμπεριλάβουμε έναν πολύ μεγάλο αριθμό Ελλήνων καλλιτεχνών στο κεντρικό πρόγραμμα για λόγους ισορροπίας. Από την άλλη μεριά όμως, εφόσον η Μπιενάλε αυτή γίνεται στην Ελλάδα, κρίναμε πως έπρεπε να υπάρχει επαρκής αντιπροσώπευση και των δικών μας καλλιτεχνών, και γι' αυτό φροντίσαμε να ενισχύσουμε την ελληνική παρουσία στο έντεκα παράλληλα προγράμματα. Μ' αυτό το σκεπτικό οργανώσαμε επίσης και την έκθεση "Recreations - made in Greece" με επιμελήτρια τη Θάλια Στεφανοβίδη, έκθεση που θα φιλοξενηθεί από τις 25 Μαΐου έως και τις 12 Σεπτεμβρίου στο Αιθάλιο Ιμαρει. Γι' αυτήν, δεκαπέντε Έλληνες εικαστικοί δημιουργία αναπτύσσουν τις έννοιες του εγκλεισμού, της ελευθερίας, της φυγής και της απόδρασης, εντογμένες στη γενικότερη έννοια της ετεροτοπίας".

